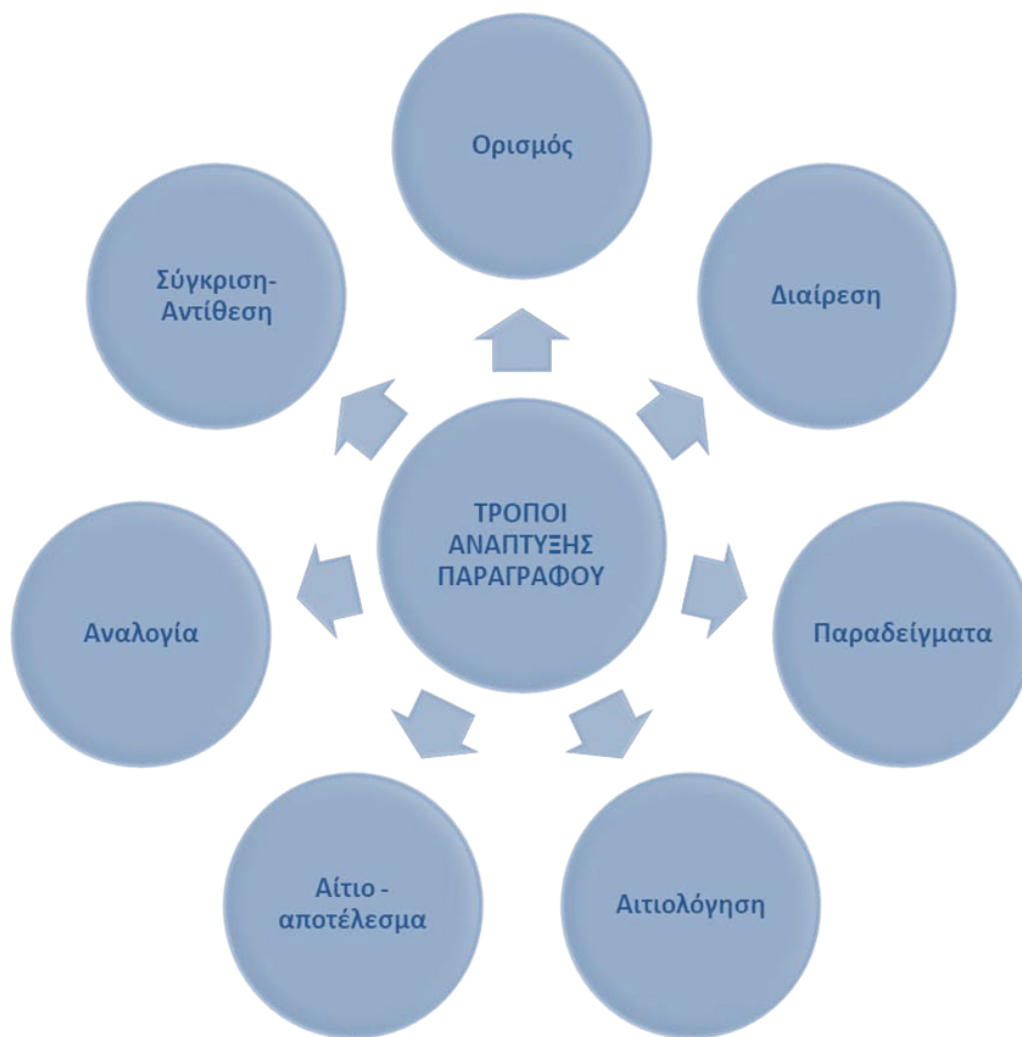

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΩΝ

Μια παράγραφος μπορεί να αναπτύσσεται με τους παρακάτω τρόπους:

1) Με παραδείγματα

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα, όταν στη Θεματική Περίοδο διατυπώνεται μια άποψη-θέση και στις Λεπτομέρειες παρατίθενται παραδείγματα, τα οποία διασαφηνίζουν ή τεκμηριώνουν τη θέση αυτή.

Λέξεις κλειδιά : για παράδειγμα, λόγου χάρη, π.χ., χαρακτηριστικό παράδειγμα...

Παράδειγμα:

«Αναμφισβήτητα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μια ιδιαίτερα ανησυχητική κλιμάκωση του φαινομένου της παραβατικότητας και εγκληματικότητας. Αρκεί κάποιος να παρακολουθήσει την επικαιρότητα για να διαπιστώσει πως στα δελτία ειδήσεων το αστυνομικό ρεπορτάζ ασφυκτιά από ληστείες, κλοπές, επιθέσεις εις βάρος ανύποπτων πολιτών, εγκλήματα...Το έγκλημα αποκτά άρτια οργάνωση..., δρουν μαφίες της νύχτας..., ληστές караδοκούν...»

2) Με Σύγκριση- Αντίθεση

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με σύγκριση-αντίθεση, όταν συγκρίνονται δύο ή περισσότερες έννοιες και δίνονται οι μεταξύ τους ομοιότητες ή διαφορές. Μπορούμε να αντιπαραβάλλουμε ή να συγκρίνουμε κατά γνώρισμα σημείο προς σημείο τα δύο μέλη ή να παρουσιάζουμε πρώτα τα χαρακτηριστικά του ενός μέλους και μετά τα χαρακτηριστικά του άλλου.

Λέξεις κλειδιά: συγκριτικά, σε σύγκριση με, αντίθετα, σε αντίθεση, αντιθέτως, από την άλλη πλευρά, ωστόσο, παρόλο που, αν και, μολονότι, ενώ, διαφέρω, σημαντική διαφορά είναι ότι... κτλ.

Παράδειγμα:

«Ένα χάσμα χωρίζει το Σωκράτη από τους σοφιστές. Ο Σωκράτης ζήτησε τη μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφιστές υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο της ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτους. Οι σοφιστές ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο

κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτη ήταν ότι αυτός και εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για τη εποχή τους».

3) Με αναλογία

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με αναλογία, όταν συγκρίνονται δύο ή περισσότερες έννοιες, γίνεται παραλληλισμός μεταξύ τους και δίνονται οι ομοιότητές τους. Έχει τη μορφή παρομοίωσης: το α είναι όπως το β.

Λέξεις Κλειδιά: όπως...έτσι, αναλόγως, αναλογικά, κατ' αναλογία, σαν, όμοια, παρόμοια, παραλληλίζω, παρομοιάζω, παραβάλλω, παραβολή...

Παράδειγμα:

«Ο οργανισμός καταναλώνει ενέργεια όπως και μια μηχανή. Το αυτοκίνητο λ.χ. ή η θεριζοαλωνιστική μηχανή εξασφαλίζουν την αναγκαία ενέργεια για τη λειτουργία τους, καίγοντας βενζίνη. Το ηλεκτρικό ψυγείο ή ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, δυο άλλες μηχανές, χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια, ηλεκτρικό ρεύμα. Κι ο οργανισμός βρίσκει την αναγκαία για τις λειτουργίες του ενέργεια με ανάλογο τρόπο, καίγοντας ή διασπώντας χημικές ενώσεις. Ο μηχανισμός αυτός της παραγωγής ενέργειας λέγεται καταβολισμός. Είναι φανερό πως ο καταβολισμός είναι κοινό φαινόμενο και για τους οργανισμούς και για ορισμένες μηχανές, αφού και στις δυο περιπτώσεις για τη λειτουργία τους καταναλώνεται ενέργεια που παράγεται από τη διάσπαση χημικών ενώσεων».

4) Διαίρεση

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με διαίρεση, όταν σε αυτή διαιρείται- χωρίζεται μια έννοια στα διάφορα μέλη, είδη της π.χ. η «εκπαίδευση» διαιρείται σε «πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια».

Παράδειγμα:

«Η εκπαίδευση ανάλογα με την ηλικία των ανθρώπων που την ακολουθούν και το γνωσιολογικό επίπεδο που παρέχει διακρίνεται σε τρεις βαθμίδες, στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια. Στην πρωτοβάθμια φοιτούν μαθητές... και λαμβάνουν κυρίως γνώσεις... Στη δευτεροβάθμια... Ενώ στην τριτοβάθμια...».

5) Ορισμός

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με ορισμό, όταν σ' αυτή δίνεται ο ορισμός μιας έννοιας. Ο συγγραφέας που αναπτύσσει τη θεματική του περίοδο με ορισμό πρέπει να απαντά στην πιθανή ερώτηση του αναγνώστη: «τι εννοεί με αυτό;» ή «τι είναι;». Με τον ορισμό παραθέτουμε τα ουσιώδη γνωρίσματα μιας έννοιας, ώστε να μην είναι δυνατή η σύγχυσή της με άλλη.

Λέξεις Κλειδιά: ορίζω, ορισμός, εννοώ, σημαίνω, με τον όρο....εννοούμε, ο όρος...σημαίνει, είναι, δηλαδή...

Παράδειγμα:

Με τον όρο «Πολιτισμός» οι κοινωνικοί επιστήμονες δεν εννοούν μόνο τις τέχνες και τα πνευματικά δημιουργήματα των ανθρώπων. Ο πολιτισμός περιλαμβάνει επιπλέον κοινούς κώδικες επικοινωνίας (π.χ. τη γλώσσα), αξίες (π.χ. δημοκρατία, ελευθερία κτλ.), πεποιθήσεις (τα πιστεύω των μελών για τον κόσμο γύρω τους), κανόνες συμπεριφοράς (π.χ. ήθη και έθιμα), καθώς και τους κοινωνικούς θεσμούς και τις κοινωνικές δομές.

6) Αιτιολόγηση

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση, όταν στη θεματική περίοδο διατυπώνεται μια θέση-άποψη και στις Λεπτομέρειες αιτιολογείται, δηλαδή αποδεικνύεται με βάση συγκεκριμένα επιχειρήματα. Συνήθως η άποψη που εκφράζεται στην αρχή της παραγράφου προκαλεί την απορία γιατί συμβαίνει αυτό, ενώ, αρκετές φορές, ακολουθούν μετά τη θεματική περίοδο, ως δείκτες, λέξεις που εκφράζουν την έννοια της αιτιολόγησης, όπως: γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς κτλ.

Λέξεις Κλειδιά: επειδή, διότι, γιατί, εφόσον, καθώς, αφού, γι' αυτόν το λόγο, ο λόγος είναι, η αιτία είναι, η εξήγηση είναι, αυτό οφείλεται/εξηγείται, έτσι...

Παράδειγμα:

Με την ξένη γλώσσα ερχόμαστε σε επικοινωνία με τις ξενόγλωσσες λογοτεχνίες και με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Γιατί η γνώση μιας ξένης γλώσσας που μαθαίνουμε δεν μας αποκαλύπτει μόνο από τις άμεσες πηγές, τους θησαυρούς της σοφίας ενός ξένου λαού, τόσο απαραίτητες για μας· αν προσέξουμε την ιδιοτυπία της ξένης γλώσσας και

μελετήσουμε την εθνική της λογοτεχνία, μας φέρνει σε επαφή με τη σκέψη και την ιδιοφυΐα του λαού της· μας μεταφέρει σε διαφορετικό ιδίωμα από τον ορισμένο και πάντα περιορισμένο ορίζοντα της μητρικής γλώσσας – που σα δική μας και γνώριμη από τη βρεφική ηλικία δε μας αφήνει συνήθως να πάρουμε απόσταση. Μας πάει στην ψυχολογία και στη νοοτροπία άλλου λαού, διαφορετική από τη δική μας. Μας ανοίγει ένα νέο κόσμο και σαν να μας χαρίζει μια καινούρια ψυχή.

7) Αίτιο- Αποτέλεσμα

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με αίτιο-αποτέλεσμα, όταν σε αυτή δίνονται το αίτιο ή τα αίτια που οδηγούν σε ένα αποτέλεσμα (αίτιο –αποτέλεσμα) ή δίνονται τα αποτελέσματα- συνέπειες ενός αιτίου (αίτιο - αποτελέσματα).

Λέξεις Κλειδιά: ώστε, με αποτέλεσμα, συνεπώς, άρα, επομένως, έτσι, κατά συνέπεια...

Παράδειγμα:

Οι κίνδυνοι από την επίδραση της ραδιενέργειας είναι πολύ μεγάλοι και για τον άνθρωπο και για το φυσικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, τα ραδιενεργά στοιχεία που αποδεσμεύονται με οποιοδήποτε τρόπο από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες μολύνουν την ατμόσφαιρα, την υδρόσφαιρα και το έδαφος, με άμεσες επιπτώσεις στη ζωή των φυτών και των ζώων. Ας μην ξεχνάμε, τέλος, και τον κίνδυνο κλιματικών αλλαγών, ο οποίος θα προκύψει από ένα ενδεχόμενο πυρηνικό νέφος, καθώς και από τη θερμότητα που εκλύεται και διαχέεται από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες...

8) Συνδυασμός Μεθόδων

Μια παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων όταν σε αυτή εντοπίζονται περισσότερες από μια μέθοδοι, π.χ. σύγκριση-αντίθεση και παραδείγματα.

Παράδειγμα:

Σήμερα και τα παιδιά είναι πολύ διαφορετικά από άλλοτε και ο αέρας, το «κλίμα» του σχολείου έχει αλλάξει. Παλαιότερα ο μαθητής περίμενε να φωτιστεί αποκλειστικά και μόνο από το Δάσκαλό του. Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι. Μπορεί λοιπόν ο μαθητής, ανάλογα με τη δύναμη και την όρεξή του, να προμηθεύεται ελεύθερα και απεριόριστα «ειδήσεις» από όλες τις

περιοχές της ανθρώπινης περιέργειας: ιστορικές, γεωγραφικές, βιολογικές, ανθρωπολογικές, φυσικής, χημείας, κοσμογραφίας, ηλεκτρολογίας, κάθε λογής «τεχνικής».